Programul **O**perațional **C**apacitate **A**dministrativă 2014-2020
Axa prioritară 1: *Administrație publică și sistem judiciar eficiente*
Obiectiv Specific 1.1: *Dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică ce optimizează procesele decizionale orientate către cetățeni și mediul de afaceri în concordanță cu SCAP*
CULTURA ALTERNATIVĂ, Contract nr. 84/29.03.2018, Cod SIPOCA 345, Cod MySMIS 110829

Analiza impactului economic al unei propuneri de politică publică

Prezentul document descrie etapele ce se parcurg pentru a analiza impactul economic al unei propuneri de politică publică, urmând şi recomandările Ghidului pentru Analiza Cost-Beneficiu în cazul proiectelor de investiţii (Instrument de analiză economică pentru Politica de Coeziune 2014-2020).

1. Rolurile actorilor implicaţi în elaborarea unei politici publice: funcţionarii publici

Sarcina cea mai importantă revine în acest context ministerelor de resort care au obligația de a susține inițiativele legislative menite să dezvolte sectorul creativ. Orice reformă ar trebui să aibă capacitatea de a „îmbunătăți performanța administrației în a îndeplini obiectivele politicii de dezvoltare.” Administrațiile publice moderne și funcțiile publice sunt elemente esențiale ale unui stat eficace și eficient, ce deține capacitatea de a asigura buna guvernare, dezvoltarea socială și economică durabilă, de a asigura servicii de înaltă calitate cetățenilor săi și de a pune în aplicare statul de drept. Aceste mecanisme funcționale vor permite și dezvoltarea sectoarelor culturale independente.

Comisia Europeană- Direcţia Generală pentru Politica regională şi urbană a elaborat Ghidul pentru Analiza Cost-Beneficiu în cazul proiectelor de investiţii (Instrument de analiză economică pentru Politica de Coeziune 2014-2020). Potrivit ghidului mai sus menţionat, în situaţia proiectelor destinate patrimoniului, bunurile culturale care au drept destinaţie consumul de turism cultural şi activităţi de promovare a patrimoniului sau terenurile care au devenit eligibile pentru activităţi cultural-economice. Altfel spus, este vorba despre proiecte de patrimoniu care se referă la bunuri culturale cu o valoare adaugată. Exemplele pot fi zone protejate care sunt vizitate pentru patrimoniul natural; o plajă sau un lac care au fost ecologizate sau orice alte activităţi de petrecere a timpului liber, legate de suprafeţe acoperite sau riverane unei ape (precum pescuitul).

1.1. Colectarea de informații

În cadrul ministerelor și a instituțiilor din subordinea acestora, existența bazelor de date facilitează fundamentarea unor politici publice și impactul acestora asupra mediul social. Colectarea și analiza datelor nu sunt costisitoare, în multe cazuri ele existând deja și constituind o constantă a activității curente a funcționarilor. În aceste cazuri este nevoie doar de o reinterpretare a datelor existente într-o cheie diferită, care ar furniza informații noi și relevante.

Avantajul bazelor de date de la nivelul ministerelor și a instituțiilor din subordine este dat de acuratețea datelor, calitatea informațiilor de a actualizate și volumul mare de analiză. Colectarea datelor nu presupune costuri supliementare pentru că, în cele mai multe cazuri, ea este rezultatul unor trasmiteri de fluxuri de date de la instituțiile locale către instituțiile de nivel central în mod obligatoriu.

Ministerul Culturii și Identității Naționale, prin activitatea Institutului Naţional de Cercetare şi Formare Culturală, beneficiază și transmite către piață diverse și variate studii care reflectă situația consumului de cultură în România.

Ministerul Finanțelor Publice deține o importantă bază de date asupra tuturor contribuabililor.

Ministerul Muncii şi Justiţiei Sociale, prin instituțiile din subordine, poate interveni asupra reglementării statutului artistului.

1.2. Realizarea analizelor

Plecând de la definirea clară a scopului, analiza datelor existente nu trebuie să constituie un obstacol major în derularea firească a acestui demers. Stabilirea unui model de transmitere a datelor în format compatibil către echipa desemnată pentru colectarea și analiza datelor va facilita și scurta timpul de realizare a analizelor. Analizele devin relevante doar atunci când sunt definite clar ipotezele de lucru și când aceste servesc scopului proiectului.

Funcționarii implicați în procesarea acestor date sunt deja angajații instituțiilor de resort, aspect care nu implică costuri suplimentare. La fel şi în cazul compartimentele juridice ale ministerelor, aceștia vor avea ca sarcină promovarea actelor normative, de asemenea activitate care nu impune costuri suplimentare.

1.3. Elaborarea soluțiilor

Pentru definirea soluțiilor în urma analizei datelor colectate și pentru mai multă obiectivitate, este indicat să se apeleze la experți cu o vastă experiență atât în sectorul creativ, cât și în cel al politicilor publice. O echipă formată din trei membri va putea da formă unei politici publice coerente care să servească scopului declarat.

Soluțiile trebuie să urmărească liniile trasate în Strategia sectorială pentru dezvoltarea competențelor culturale și creative prin parteneriate cu sistemul de educație, cu furnizorii de servicii educative formale și cu furnizorii de servicii de formare profesională și de educație permanentă. Aceste competențe se pot îmbunătăți printr-un set de măsuri aplicate articulat prin colaborarea mai multor instituții cu putere de decizie: Ministerul Educației Naționale, Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Ministerul Culturii și Identității Naționale, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

Provocarea unor discuții libere pe tema profesiilor din domeniul industriei creative cu participarea factorilor interesați ar contribui la identificarea soluțiilor optime. Întâlnirile organizate în țară, în principalele centre culturale și universitare, sunt benefice, deoarece contribuie cu o viziune nouă asupra problemei. Costurile legate de organizare pot fi mai ridicate, implicând cheltuieli cu transportul, cazarea și închirierea diferitelor spații pentru dezbatere.

1.4. Evaluarea impactului

Scopul principal al acestui demers este armonizarea legislativă, eliminarea contradicțiilor generate de multitudinea de legi care descurajează inițiativele.

Definirea statutului artistului este o necesitate pe care acest proiect încearcă să o soluționeze. Artistul va beneficia de toate beneficiile ce decurg din recunoașterea statutului său, se va bucura de o mai bună recunoaștere profesională.

1.5. Elaborarea propunerilor de politici publice

Încurajarea finanțărilor în cultură prin sponsorizări este un pas important pentru dezvoltarea acestui sector deja subfinanțat. Ministerul Culturii și Identității Naționale nu poate susține singur toate inițiativele din acest domeniu. Sponsorizările și schemele de granturi suplinesc rolul Ministerului, care va stabili în schimb liniile directoare și anumite condiții de funcționare.

Definirea rolurilor actorilor implicați, conștientizarea importanței acestor roluri și motivarea resursei umane implicate în acest demers sunt esențiale pentru sustenabilitatea proiectului pe termen lung. Personalul implicat trebuie format și stimulat să activeze în sistem, pentru a urmări derularea proiectelor și monitoriza rezultatele.

Dezvoltarea comunităților locale ca urmare a investițiilor în cultură va deveni o realitate. Nu puține sunt exemplele prin care comunitățile au ieșit din anonimat, iar clădiri istorice au fost salvate prin aceste investiții.

2. Evaluarea ex-ante a impactului economic al unei politici publice

2.1. Analiza cost-beneficiu

Potrivit materialelor realizate de Secretariatul General al Guvernului, metoda cantitativă de estimare a dezirabilităţii unei politici guvernamentale pe baza calculului raportului dintre costurile şi beneficiile viitoare, analiza cost-beneficiu se foloseşte pentru analiza oportunităţii unui proiect (proiectul se va realiza dacă beneficiile sunt mai mari decât costurile), analiza şi selecţia între mai multe variante de soluţionare a unei probleme (va fi aleasă varianta care are valoarea cea mai mare a beneficiilor în raport cu costurile).

Etapele realizării aceste analize implică :

- analiza detaliată şi justificarea costurilor şi beneficiilor pe care le presupune o variantă de politică publică,

- cuantificarea sau estimarea în termeni monetari a valorii costurilor şi beneficiilor,

- calculul valorii nete prezente pentru fiecare variantă în parte,

- prezentarea riscurilor şi incertitudinilor care pot contribui la modificarea în timp a valorilor estimate.

2.2. Analiza cost-eficacitate

Conform Manualului „Analiza Cost-Eficacitate”, realizat de experţi care au participat în cadrul contractului „Dezvoltarea capacităţii pentru Analiza Cost-Beneficiu”, proiect co-finanţat din FEDR prin POAT, rezultatele analizei cost-eficacitate (ACE) sunt folositoare pentru acele proiecte ale căror beneficii sunt foarte dificil, dacă nu imposibil, de evaluat în termeni monetari, în timp ce costurile pot fi estimate cu mai multă siguranţă.

ACE este adesea utilizată în evaluarea economică a programelor din domeniul sănătăţii, a programelor din domeniul educaţiei şi în proiectele de investiţii privind protecţia mediului. ACE înseamnă comparaţie între proiecte cu aceleaşi obiective sau înseamnă comparaţie între opţiuni ale aceluiaşi proiect, în vederea atingerii obiectivului său.

Ca o concluzie, analiza cost-eficacitate este un instrument de comparaţie a proiectelor atunci când contează o singură dimensiune a rezultatelor. Beneficiile ar trebui să fie omogene. Datorită acestor aspecte, aplicarea sa este limitată. De asemenea, fără evaluarea beneficiilor, ACE poate măsura numai eficacitatea proiectului (eficienţa tehnică), mai degrabă decât eficienţa alocării resurselor.

3. Evaluarea ex-ante a impactului social a politicii culturale

Conform Ghidului Comisiei Europene asupra Studiilor de Impact 2009 și a tipurilor de studiu de impact adoptate de către Guvernul României, există un număr de etape cheie de urmat în cazul efectuării unui studiu de impact ex-ante. Aceste etape cheie urmează o ordine logică; totuși, este

important de notat faptul că unele dintre aceste etape s-ar putea să aibă nevoie de revizuire, conform activității depuse în procesul de efectuare a studiului de impact.

Un grup de lucru de 5-8 evaluatori din cadrul sectorului / domeniului va fi înființat pentru a analiza fiecare dintre opțiuni și a desfășura un studiu de impact ex-ante sub conducerea unui coordonator. Evaluatorii pot fi reprezentanți ai următoarelor organisme: Unitatea de Politici Publice, departamentele cheie din Ministerul Culturii și Identității Naționale, organizații cu un interes comun față de obiectivele vizate de propunerea de politică.

4. Analiza beneficiarilor

4.1. Analiza grupurilor

Analiza este un instrument de cercetare prin care se determină problemele și ordinea priorităților acestora pentru un anumit grup sau comunitate. Ea este structurată pe două componente:

- identificarea nevoilor presupune culegerea de date despre cei ce identifică o nevoie, mediul lor, problemele cu care se confruntă şi soluţiile la aceste probleme,

- evaluarea nevoilor implică sintetizarea informaţiilor obţinute în etapa de identificare a nevoilor, stabilind priorităţi pentru decident.

Analiza rebuie să ia în calcul cel puțin următoarele elemente:

- analiza socială, a grupului țintă,

- analiza instituțională, priorități și valori,

- analiza motivațiilor personale.

Tipurile de actori implicați sunt instituțiile, echipele, determinarea nevoilor comunității. Grupurile-țintă includ două categorii: beneficiari direcți și beneficiari indirecți.

4.2. Metode de consultare

Manualul ”Toolkit de instrumente și tehnici de consultare publică” elaborat de Asociația Pro Democrația, în cadrul unui proiect finanțat prin Granturile SEE 2009-2014, enumără cele mai utilizate metode de consultare pe plan internațional, preluate și de legislația autohtonă. Demne de interes sunt metodele de interacțiune dintre autorități și grupurile interesate: informare, consultare și participare, așa cum sunt ele identificate de către Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică. La acestea, Asociația Internațională pentru Consultare publică mai adaugă două: colaborarea și delegarea de responsabilități/ capacitare. Implicarea şi participarea cetăţeanului oferă administraţiei ocazia:

- să împărtăşească cu cetățenii răspunderea pentru deciziile luate,

- să ia hotărâri mai bune, având la dispoziție şi informații de la cetățeni,

- să îi facă pe cetățeni mai conștienți de nevoile colectivității,

- să îi facă pe cetățeni mai conștienți de dificultatea şi complexitatea deciziilor administrative,

- să se bucure de sprijinul cetățenilor în acțiunile sale.

5. Monitorizarea si evaluarea

Metodologia monitorizării și evaluării politicilor publice este prevăzută în propunerea de politici publice. Monitorizarea trebuie să evidențieze următoarele aspecte:

- modificările instituționale care au survenit în urma implementării politicii publice;

- modificările asupra situației grupurilor-țintă vizate, atât pe parcursul implementării, cât și la finalizarea acesteia;

- costurile implementării;

- respectarea termenelor și a conținutului activităților din cadrul planului de acțiune;

- întârzierile în realizarea activităților și motivul producerii lor.

Unitățile de politici publice din cadrul autorităților administrației publice centrale au obligația de a elabora rapoarte periodice de monitorizare. Activitățile de monitorizare și evaluare pot fi subcontractate și altor organizații din mediul privat, neguvernamental, din mediul academic și de învățământ superior.

Criteriile de evaluare a unei politici publice vizează:

- măsura în care rezultatele implementării politicilor publice corespund cu cele stabilite în etapa de formulare a politicilor publice;

- raportul dintre costurile obținerii rezultatelor și cele preconizate în etapa de formulare a politicilor publice și precizate în strategia de implementare;

- respectarea conținutului activităților și a termenelor stabilite în planul de acțiune.

Activitatea de evaluare se realizează periodic, la termenele precizate în propunerea de politici publice, și se finalizează prin elaborarea unui raport.

Anexă

Extras din Hotărârea nr. 775/2005, publicată în Monitorul Oficial nr. 685 din 29 iulie 2005.

Propunere de politică publică

De la: Conducătorul instituţiei
Numele instituţiei
Avizator/i Conducătorul instituţiei
Numele instituţiei

Titlul propunerii de politică publică
Departament iniţiator
Persoane responsabile şi date de contact
Stadiu (anunţare, avizare, primă lectură etc.)

Secţiunea 1 Argumente pentru iniţierea propunerii de politică publică

Se va defini problema care a generat iniţierea propunerii de politică publică răspunzându-se la următoarele întrebări:
- Care este problema care necesită acţiunea Guvernului?
- Care sunt cauzele şi efectele problemei?
- Prezentarea datelor statistice care susţin definirea problemei.
- Ce grupuri sunt afectate şi în ce măsură?
- Ce implicaţii ar putea avea lipsa de acţiune guvernamentală în domeniu?

Secţiunea a 2-a Scopul şi obiectivele propunerii de politică publică

Se vor defini:
- scopul propunerii de politică publică;
- obiectivele generale;
- obiectivele specifice;

● obiectivele operaţionale.

Secţiunea a 3-a Descrierea opţiunilor de soluţionare a problemei/problemelor identificate

Se vor descrie minimum 3 opţiuni, inclusiv scenariul de referinţă

Secţiunea a 4-a Identificarea şi evaluarea impactului

Pentru fiecare dintre opţiunile descrise în cadrul secţiunii a 3-a vor fi evaluate următoarele tipuri de impact:
4.1. Impactul economic şi asupra mediului de afaceri
Pentru fiecare dintre opţiunile identificate se vor estima:
● impactul macroeconomic;
● impactul asupra investiţiilor publice;
● impactul asupra mediului concurenţial şi domeniului ajutoarelor de stat;
● impactul asupra mediului de afaceri;
● impactul asupra întreprinderilor mici şi mijlocii;
● impactul asupra serviciilor publice furnizate de instituţiile administraţiei publice centrale şi locale;
● cuantumul beneficiilor economice;
● cuantumul costurilor economice.
4.2. Impactul bugetar şi financiar
Pentru fiecare dintre opţiunile identificate se vor estima:
● costurile şi veniturile generate de iniţiativă asupra bugetului de stat, precum şi impactul, plus/minus, rezultat;
● costurile şi veniturile generate de iniţiativă asupra bugetelor locale, precum şi impactul, plus/minus, rezultat.
4.3. Impactul social
Pentru fiecare dintre opţiuni se vor descrie:
● impactul asupra grupurilor-ţintă identificate;
● impactul asupra grupurilor vulnerabile aşa cum sunt definite de art. 6 lit. p) din Legea asistenţei sociale nr. 292/2011, cu modificările ulterioare;
● impactul asupra serviciilor sociale.
4.4. Impactul asupra mediului înconjurător
Pentru fiecare dintre opţiuni se vor descrie şi estima:
● impactul asupra utilizării resurselor naturale;
● impactul asupra speciilor protejate, habitatelor naturale, ariilor protejate şi peisajelor;
● impactul asupra calităţii mediului.

Secţiunea a 5-a Selectarea opţiunii

Va fi prezentată detaliat opţiunea selectată argumentându-se decizia iniţiatorului în acest sens.

Secţiunea a 6-a Procesul de consultare publică

Se va întocmi un raport al consultării publice ce va fi anexat propunerii de politică publică şi care va conţine informaţii cu privire la:
● asociaţiile legal constituite consultate;
● fundamentarea alegerii acestora;
● recomandările propuse de organizaţiile neguvernamentale, recomandările relevante acceptate de iniţiator, precum şi cele neacceptate însoţite de o scurtă justificare a nepreluării lor.

Secţiunea a 7-a Măsuri postadoptare

Vor fi incluse informaţii cu privire la:
● actele normative subsecvente ce urmează a fi elaborate după adoptarea propunerii de politică publică şi termenele estimate pentru aprobarea acestora de către Guvern sau Parlament;
● alte măsuri ce sunt necesare ca urmare a adoptării propunerii de politică publică şi termenele aferente realizării lor;
● descrierea modalităţii în care se va monitoriza şi evalua implementarea propunerii de politică publică. Descrierea indicatorilor utilizaţi în acest sens.

Anexa 1 a fost înlocuită cu anexa 1 din Hotărârea nr. 523 din 20 iulie 2016, publicată în Monitorul Oficial nr. 575 din 28 iulie 2016, conform modificării aduse de pct. 5 al art. I din acelaşi act normativ.

Anexa 2 la regulament

Monitorizarea şi evaluarea politicilor publice
Formular
I. Monitorizarea
1. Denumirea politicii publice (precizarea propunerii de politici publice care a stat la baza implementării)
2. Instituţii şi departamente însărcinate cu monitorizarea politicii publice
3. Metodologia monitorizării (indicatori utilizaţi)
4. Respectarea termenelor

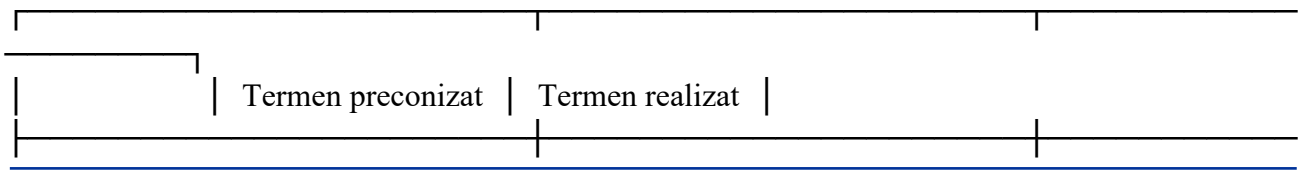

Activitatea 1			
Activitatea 2			
Activitatea 3			
Activitatea...			

5. Costurile implementării

	Cost preconizat	Cost realizat
Activitatea 1		
Activitatea 2		
Activitatea 3		
Activitatea...		

6. Descrierea desfăşurării activităţilor cuprinse în planul de acţiune şi compararea acestora cu conţinutul activităţilor prezentat în propunerea de politici publice corespunzătoare

7. Întârzieri, neconcordanţe, depăşiri de buget (motivaţii)
8. Recomandări

II. Evaluarea
1. Denumirea politicii publice (precizarea eventualelor instituţii care au contribuit la realizarea

evaluării şi tipul contribuţiei)
2. Tema de evaluare
3. Metodologia de evaluare utilizată (indicatorii evaluării)

4. Realizarea obiectivelor în raport cu cele precizate în propunerea de politici publice

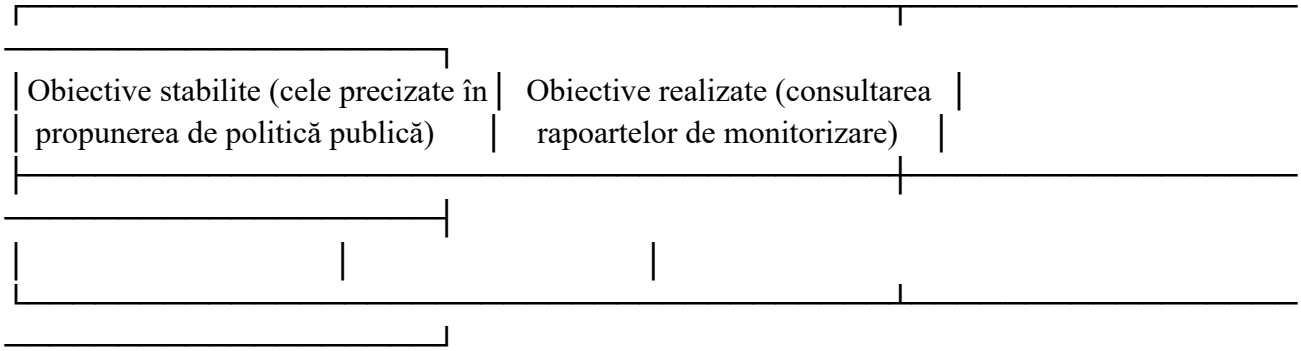

5. Descrierea activităţilor desfăşurate, precum şi evaluarea acestora în funcţie de indicatorii precizaţi
6. Concluziile evaluării

Instrucţiuni de completare a formularelor de
monitorizare şi evaluare

I. Monitorizarea

1. Denumirea politicii publice

Se precizează denumirea oficială a politicii publice, aşa cum apare în propunerea de politici publice.

2. Instituţii responsabile

Se precizează structurile responsabile şi poziţia administrativă a acestora în cadrul instituţiei. În cazul în care activitatea de monitorizare este desfăşurată şi de alte instituţii publice, organizaţii civice şi sociale, organizaţii internaţionale sau companii private, institute de cercetare, universităţi, prezentaţi-le şi descrieţi contribuţia acestora.

3. Metodologia de monitorizare (indicatori)

Menţionaţi indicatorii urmăriţi în activitatea de monitorizare.

Exemple de indicatori:

- indicatori administrativi - prezintă acţiunea guvernamentală din punct de vedere administrativ şi managerial şi redau capacitatea de planificare eficientă, capacitatea de a respecta termene-limită, capacitatea de a utiliza raţional resursele pentru atingerea obiectivelor stabilite etc.;
- indicatori de performanţă - pot fi economici, politici şi sociali, ecologici, ai dezvoltării umane etc. şi sunt urmăriţi pentru a evalua impactul efectiv al politicilor publice. De exemplu, pentru evaluarea succesului unei politici de dezvoltare a turismului, indicatorii ar putea fi: numărul sosirilor în unităţile de cazare, numărul înnoptărilor în unităţile de cazare sau indicele de utilizare netă a locurilor de cazare. În funcţie de sectoare, pot fi utilizaţi indicatori specifici.

4. Respectarea termenelor

Pe coloana din stânga se precizează termenele de realizare a activităţilor, aşa cum apar formulate în propunerea de politici publice. În coloana din dreapta se precizează termenele reale de realizare a activităţilor.

5. Costurile implementării

Pe coloana din stânga se precizează costurile preconizate în propunerea de politici publice. Pe coloana din dreapta se precizează costurile reale ale implementării.

6. Descrierea activităţilor

Se descriu activităţile desfăşurate până în prezent, precizându-se, acolo unde este cazul, dacă au existat întârzieri în realizarea lor sau modificări în conţinutul lor, comparativ cu activităţile incluse în planul de acţiune.

7. Întârzieri, neconcordanţe, depăşiri de buget (motivaţii)

Se precizează principalele neconcordanţe, întârzieri în respectarea termenelor propuse, precum şi eventualele depăşiri de buget. Se precizează motivele de producere a acestora.

8. Recomandări

Se menţionează principalele concluzii rezultate în urma activităţii de monitorizare, precum şi măsurile corective recomandate. De asemenea trebuie furnizate informaţii referitoare la constatările îndeplinirii recomandărilor anterior formulate în cadrul procesului de monitorizare şi/sau situaţiile care au condus la neimplementarea acestora.

II. Evaluarea

1. Denumirea politicii evaluate

Sunt denumite structurile responsabile şi poziţia administrativă a acestora. În cazul în care activitatea de evaluare este desfăşurată împreună cu alte instituţii publice, organizaţii civice şi sociale, organizaţii internaţionale sau este preluată prin contractare de companii private, institute de cercetare, universităţi, prezentaţi-le şi descrieţi contribuţia acestora.

2. Tema de evaluare - se identifică eventuale chestiuni, în cadrul unei politici, pentru care decidentul poate solicita o evaluare separată. Astfel, procesul de evaluare poate să nu se refere întotdeauna la politica publică în totalitatea să, ci numai la acele componente care au contribuit la rezolvarea unor aspecte specifice.

3. Metodologie

Se descriu metodologia de evaluare şi împărţirea în timp/etape a acesteia. Sunt menţionaţi indicatorii de evaluare utilizaţi.

4. Realizarea obiectivelor

În momentul evaluării se utilizează datele obţinute în etapa de monitorizare. Sunt enumerate rezultatele implementării politicii publice, descriindu-se în ce măsura corespund cu obiectivele stabilite iniţial. Atunci când sunt enumerate rezultatele, se cuantifică, acolo unde este cazul, şi se detaliază modificările instituţionale produse, precum şi impactul realizat asupra grupurilor-ţintă.

5. Descrierea activităţilor

Se descriu modul de desfăşurare a activităţilor, precum şi modul în care acestea se conformează activităţilor prezentate în planul de acţiune.

6. Concluziile evaluării

Se menţionează principalele concluzii rezultate în urma activităţii de evaluare, în special în ceea ce priveşte următoarele aspecte:
- în ce măsură problema de politică publică a fost rezolvată;
- dacă se recomandă reluarea întregului proces al politicii publice sau numai a anumitor aspecte ale acestuia şi cum anume.

Anexa 2 a fost înlocuită cu anexa 2 din HOTĂRÂREA nr. 523 din 20 iulie 2016, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 575 din 28 iulie 2016, conform modificării aduse de pct. 5 al art. I din acelaşi act normativ.
